

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (м. Суми)
кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
Департамент соціального захисту населення
Сумської обласної державної адміністрації
Служба у справах дітей Сумської обласної державної адміністрації
Сумський обласний центр соціальних служб
Громадська організація «Ліга сучасних жінок» (м. Суми)
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (м. Суми)
кафедра педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту
Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ)
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів)
кафедра соціальної роботи
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (м. Ніжин)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси)
кафедра соціального забезпечення
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (м. Харків)
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМ'Ї ТА ДИТИНИ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ГРОМАДИ

Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
09 червня 2022 року

Суми

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)
С69

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(протокол № 10 від 27.06.2022 р.)*

Редакційна колегія:

- А. О. Полянничко** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка;
Є. В. Стеценко – старший лаборант кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка.

С69 Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (09 червня 2022 року, м. Суми). Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2022. 326 с.

Збірник містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади».

У збірнику розглядаються технології соціально-педагогічної, психологічної, корекційної та соціокультурної підтримки сім'ї і дитини у вітчизняному та зарубіжному контексті; партнерство державних та громадських організацій у сфері надання соціальних послуг сім'ї та дитині; гендерний підхід як засіб оптимізації соціальної підтримки і соціально-правового захисту сім'ї та дитини; підготовка фахівців соціальної та соціокультурної сфери до соціальної підтримки сім'ї та дитини.

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)

© Колектив авторів, 2022
© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022

ЗМІСТ

ДОПОВІДІ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

Василюк Т.Г. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	13
Калаур С.М. ПОТРЕБА ОРГАНІЗАЦІЇ КВАЛІФІКОВАНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНО ЗАНЕДБАНИМ ПІДЛІТКАМ.....	15
Конончук А.І. ФАКТОРИ ВРАЗЛИВОСТІ СІМ'Ї.....	19
Нагорна Н.С. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ.....	22
Тарануха Т.П., Журба І.О. СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА В ГРОМАДІ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ, ЯКІ ПОТРАПИЛИ У СКЛАДНІ ЖИТТЄВІ ОБСТАВИНИ.....	25
Черкашина Т.В., Василенко О.М. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ПРИЙОМНИМИ СІМ'ЯМИ.....	29

СЕКЦІЯ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Боєцька А.С., Останіна Н.С. РОЛЬ БАТЬКІВ І УЧИТЕЛІВ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ В УМОВАХ НУШ: ВИМОГА ЧАСУ.....	31
Бозовчук Н.В., Лютий В.П. ЧИННИКИ РИЗИКУ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	37

Бондаренко Д.О., Тернова Л.Ю. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ ШЛЯХОМ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ.....	40
Бондарєва Ю.Л., Гончаренко О.В. ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ ЯК ОДНА З НАЙЕФЕКТИВНІШИХ СІМЕЙНИХ ФОРМ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	42
Варава К.В., Веретенко Т.Г. ПРОБЛЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	45
Віляєва В.В., Рижанова А.О. СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКУРСНИКІВ У ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	48
Войтко К.М., Останіна Н.С. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПРИЙОМНИМИ СІМ'ЯМИ.....	52
Гарбар Д.В., Пономаренко Л.І. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ В УКРАЇНІ	56
Гиря О.О. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ.....	60
Головко Д.О., Тернова Л.Ю. ПАТРОНАТНІ СІМ'Ї ТА ДИТЯЧІ БУДИНКИ СІМЕЙНОГО ТИПУ.....	63
Єфремова Г.Л. ВПЛИВ СІМЕЙНОГО НАСИЛЬСТВА НА ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ.....	65
Зичков А.К., Зичкова В.О. РОБОТА З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР РАННЬОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	68
Зінченко Т.В. УСВІДОМЛЕНЕ БАТЬКІВСТВО ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ДИТИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	71
Катеринич А.А., Вайнола Р.Х. ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО СОЦІАЛЬНОГО ВТРУЧАННЯ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ З ІНВАЛІДНІСТЮ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	73

Клочко О.О., Клочко О.М. ІННОВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ СІМ'Ї В УКРАЇНІ.....	76
Кобзар Т.В., Пономаренко Л.І. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ....	79
Ковальчук К.В., Єсіна Н.О. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ..	82
Конончук О.А. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ У ПІДВИЩЕННІ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	85
Кухарь С.І., Іонова І.М. ПОНЯТТЯ МЕНЕДЖМЕНТУ І САМОМЕНЕДЖМЕНТУ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	89
Ладоня А.О, Єсіна Н.О. ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРИЙОМНІЙ СІМ'Ї.....	93
Лисюк З.Ф., Лях Т.Л. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ООП.....	97
Лук'янова Д.А., Пономаренко Л.І. ІНТЕГРАЦІЯ ВИХОВНИХ ЗУСИЛЬ СУСПІЛЬСТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ.....	101
Макаренко С.Р., Полякова О.М. НАСЛІДКИ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ ТА МОЛОДІ.....	104
Матяш Д.О., Полякова О.М. ПРИЧИНИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	107
Мельничук О.Р., Петрочко Ж.В. СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ МЕДІАЦІЇ ЯК СПОСОБУ МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ.....	111
Попенака А.С., Полякова О.М. НАСЛІДКИ ПІДЛІТКОВОГО АЛКОГОЛІЗМУ.....	113

Руденко Н.В., Іонова І.М. СОЦІАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ТА ЙОГО МІСЦЕ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	117
Сеага Семі ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОБОТИ З АГРЕСИВНИМИ ПІДЛІТКАМИ.....	119
Татаренко О.А., Петрочко Ж.В. ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕХНІК У ПРОФІЛАКТИЦІ АГРЕСИВНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ.....	122
Чалкова І.Ю., Коленіченко Т.І. ПСИХОСОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ДІТЯМ ПІД ЧАС ВІЙНИ..	124

Секція 2.

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ, ПСИХОЛОГІЧНОЇ І КОРЕКЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Андрухова К.В., Рижанова А.О. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ІНТЕРНЕТ- ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ КІНОПРОДУКЦІЇ.....	126
Борисюк С.О., Степченко Л.М. ГРУПОВІ ФОРМИ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ДОПОМОГИ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ.....	131
Воловик А.С., Шевченко Т.Ю. ВИВЧЕННЯ ІЗРАЇЛЬСЬКОГО ДОСВІДУ ЩОДО НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ СІМ'ЯМ ТА ДІТЯМ, ЯКІ СТАЛИ ЖЕРТВАМИ ТРАВМУЮЧИХ СИТУАЦІЙ.....	133
Дем'яненко О.С., Полянничко А.О. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ.....	136
Дрозд І.В., Дуля А.В. «ПРОСТІР ДОБРА І ПІДТРИМКИ»: ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	138
Кошова-Куклішина Л.С., Денисюк О.М. ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ НАВИЧОК БЕЗПЕЧНОГО СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	141

Красношапка Ю.О., Пономаренко Л.І. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.....	144
Кулик Т., Новгородський Р.Г. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦЕТЕРАПІЇ В УМОВАХ НІЖИНСЬКОГО ДИТЯЧОГО БУДИНКУ-ІНТЕРНАТУ.....	148
Лісяна А.О., Рижанова А.О. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА КІБЕРБУЛІНГУ ПІДЛІТКІВ В ЗЗСО: АНАЛІЗ ДОСВІДУ.....	152
Луценко О.А. ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМЕЙ ТА РОБОТИ З БАТЬКАМИ ОБОХ СТАТЕЙ В ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЯХ І ГРОМАДАХ.....	156
Прядко Л.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В РОДИНІ.....	160
Сичова В.В., Вакуленко С.М. РАННЄ ВТРУЧАННЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЩО МАЮТЬ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ.....	162
Тірон В.О., Знобей О.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ КРИЗ.....	165
Хлєбїк С.Р. ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОСВІТИ БАТЬКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	168

Секція 3.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ

Горчинський Р.А., Лях Т.Л. ОРГАНІЗАЦІЯ ВУЛИЧНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ ЯК ДІЄВА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДИТИНИ.....	172
---	-----

Лисюк Зоя Федорівна,
магістрантка спеціальності 231 Соціальна робота
Київського університету імені Бориса Грінченка;

Лях Тетяна Леонідівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ООП

Головну роль в забезпеченні права дітей з особливими освітніми потребами (далі – дітей з ООП) на навчання відіграє сім'я, як основний осередок життя та виховання дитини, тому питання психолого-педагогічної підтримки сучасної сім'ї, забезпечення усвідомленого користування можливостями, що їх надає інклюзивна освіта, є ключовим для сучасної теорії та практики розбудови інклюзивного суспільства в Україні. Разом з тим, активне залучення батьків дітей з ООП до освіти їх дітей (передбачає у т.ч. співпрацю з педагогічними працівниками центрів інклюзивної освіти, діяльну участь в роботі команди супроводу дитини в умовах закладу освіти, проведення корекційно-розвиткових занять в домашніх умовах тощо) стає чи не ключовим чинником забезпечення якості усього процесу інклюзивного навчання.

Головною метою цієї роботи є теоретичне обґрунтування напрямів психолого-педагогічної підтримки батьків дитини з особливими освітніми потребами, а також визначення змісту, сутнісних основ співробітництва, характеристика різних форм співпраці батьків із фахівцями, що працюють з дитиною в умовах інклюзивної системи освіти.

Психолого-педагогічна підтримка – це цілісна пролонгована діяльність, яка має динамічний характер і передбачає:

- корекцію емоційного стану батьків; корекцію внутрішньо сімейних взаємин між самими батьками, батьками та дитиною;
- оптимізацію процесів соціалізації дитини та родини; полегшення адаптації в умовах закладу освіти;
- актуалізацію потенційних родинних ресурсів, які можуть бути застосовані під час створення корекційно-розвивального середовища для дитини.

У основі співпраці з батьками міститься усвідомлений підхід до батьківства, теоретичні знання та практичні вміння вибудовувати розвивальний простір для дитини з ООП (передбачає врахування необхідного дитині рівня підтримки, формулювання адекватних вимог, врахування фізіологічних і психологічних особливостей її

функціонування що потребує цілеспрямованої спеціально організованої психолого-педагогічної підтримки родин, які стикаються з означеною проблемою. Основними напрямками такої підтримки для родин (дослідження показників рівня розвитку дитини, консультування та психокорекційна робота) сьогодні займаються інклюзивно-ресурсні центри, де за допомогою спеціалістів (психологів, дефектологів, логопедів, реабілітологів) сім'я може отримати загальне уявлення та конкретні практичні поради щодо побудови освітньої траєкторії розвитку дитини, необхідних форм корекційної роботи і т.д. Крім того є низка альтернативних установ, просвітницьких курсів, батьківських клубів, різноманітних тренінгів і програм, спрямованих на підвищення рівня обізнаності сучасного суспільства з питаннями інклюзії. Першочергово, батьки дітей з ООП потребують саме психологічної допомоги та психологічного супроводу, адже стикаються з цілою лавиною проблем: від усвідомлення та прийняття особливостей власної дитини, до потреби пошуку ресурсів для її максимально можливої соціалізації та розвитку. З огляду на це, потрібно зауважити, що саме неготовність батьків до навчання їх дітей з ООП в умовах масової загальноосвітньої школи, є одним із важливих чинників, що перешкоджають впровадженню інклюзивної освіти. Одним з напрямків психологічного супроводу батьків дітей з ООП є встановлення того факту, чи дійсно батьки прийняли діагноз дитини. Справа в тому, що народження дитини з порушенням психофізичного розвитку для батьків є моментом втрати їх сподівань та очікувань, щодо майбутніх перспектив дитини (як буде гратися з однолітками/братами-сестричками, яким видом спорту буде займатися, яку професію отримає і т.д.). Увесь спектр почуттів з якими стикаються батьки (заперечення, відчуття провини, роздратування та гнів, спроби зрозуміти, страждання та усвідомлення) настільки складний, що для того, щоб упоратися з ним самотійно, віднайти ресурс для дії, визначитися зі зміною уявлень та пріоритетів, варто скористатися допомогою психолога. Особлива роль в адаптації до школи відводиться шкільному психологу, адже у батьків часто виникають побоювання чи не захоче хтось завдати шкоди їх дитині, а у родин однокласників дітей з ООП – побоювання чи не заважатиме така дитина опануванню знаннями іншим школярам, чи не виникатимуть через неї конфлікти, чи не віддаватиме вчитель всю свою увагу саме найбільш незахищеному учневі в класі і т.д. У цьому сенсі завдання психолога перетворити «претензії» батьків у площину «пошуку альтернатив і порозуміння, адже інклюзивна освіта – це сучасні реалії нашого суспільства, а не питання для дискусії. Саме завдання психолога зняти страхи, пояснити батькам, що сприйняття інклюзивної освіти сьогодні все ще лишається сповненим негативних стереотипів, що і заважає усім учасникам освітнього процесу адекватно оцінити та прийняти ситуацію. Більше того, для самих школярів, як показала

практика роботи в інклюзивному закладі освіти, психологічні бар'єри носять суто умовний характер і діти набагато більш відкриті до сприйняття психофізіологічних відмінностей своїх однолітків. Тож доцільно проводити спільні тренінги для батьків з навичок спілкування, позитивного розв'язання конфліктів, з розвитку толерантності, тощо. Саме позитивні очікування щодо інклюзії зможуть змінити ситуацію на краще. Щодо взаємостосунків батьків дитини з ООП з працівниками закладу освіти, запорукою їх налагодження стануть повага, не критичне сприйняття та підтримка: педагогами – особливостей дитини та потреб родини, а батьками дитини з ООП – роботи фахівців усієї команди супроводу. Потрібно усвідомити, що нерозуміння або втрата довіри між батьками та педагогами шкодить насамперед дитині. Тому обов'язковими формами взаємодії колективу закладу освіти з батьками мають стати: бесіда, залучення батьків до корекційних занять з дитиною, консультаційна робота з батьками. Під час бесіди з батьками, фахівці мають детально обговорювати загальний стан розвитку дитини, її психологічні особливості та потреби, роз'яснювати конкретні корекційні заходи, рівні підтримки дитини та їх особливості, обговорювати сильні та слабкі сторони освітнього процесу тощо. Крім того, саме у бесіді найлегше з'ясувати проблеми батьків, їх труднощі у вихованні дитини, встановити можливості родини у проведенні з дитиною додаткових корекційних занять тощо. Залучення батьків до корекційних занять дозволить останнім краще зрозуміти дефектологічні труднощі їх дитини, навчитися застосовувати елементи корекції під час ігрових занять з дитиною вдома, спільно з фахівцем виробити та дотримуватися рекомендацій по подоланню негативних тенденцій в розвитку дитини, вчитися новим спільним формам взаємодії з дитиною тощо. Для фахівця перевагою такої форми роботи стане своєчасне виявлення причин, які можуть перешкоджати розвитку дитини, встановлення можливих ускладнень чи відхилень у її розвитку, які можуть бути обумовлені сімейними проблемами тощо. Для збагачення педагогічного досвіду батьків, можуть бути застосовані: лекторії та тренінги, організація діяльності консультативних пунктів і сімейних клубів довіри, застосування методів арт-терапії, моделювання ситуацій, рольові ігри. Щодо методів консультування, то найбільш ефективними є: емпатійне слухання; надання інформації та різного роду рекомендацій про програми навчання; розповсюдження памяток і листівок про методи і способи допомоги дитині під час навчання, методичних розробок і навчального відеоматеріалу (для набуття практичних навичок з виховання дітей (як читати книгу, готувати руку дитини до письма тощо); упровадження індивідуальних портфоліо для дітей з ООП, які допоможуть краще пізнати дитину, її реальні можливості, динаміку змін, інтереси тощо. Звернемо увагу також і на те, що входженню дитини з ООП в соціальне середовище закладу освіти має передувати спеціально організована просвітницька

робота серед адміністрації, педагогічного колективу та самих школярів і їх батьків, з метою формування в останніх позитивних установок сприйняття дітей з особливими освітніми потребами та формування толерантного ставлення до них. Ефективна психолого-педагогічна підтримка сім'ям, які виховують дітей з ООП, передбачає дотримання наступних рекомендацій:

- в основу підтримки закладати перш за все повагу до батьків, цінність їх дитини та необхідність розвитку її сильних сторін;
- намагатися зрозуміти почуття батьків, почути їх точку зору, щодо виховання дитини, спонукати їх висловлювати власну позицію;
- вміти бачити в дитині індивідуальність, незалежно від наявних особливостей розвитку;
- домовлятися з батьками про обмін інформацією щодо розвитку їх дитини (які тенденції спостерігаються, які покращення бачимо, над чим необхідно посилити роботу, яких заходів корекційного впливу не вистачає тощо);
- боротися зі стереотипами та залучати батьків до планування освітньої траєкторії розвитку їх дитини.

Батьки – ключові партнери в соціальній адаптації та освітньому розвитку дитини. Основна ціль партнерства з батьками в умовах інклюзивної освіти – виявити творчі резерви і укріпити батьківську віру в потенційні можливості їх дітей, зробити їх союзниками у справі розвитку дитини. Завдання інклюзивного суспільства: в організації цілеспрямованої фахової допомоги родині у вирішенні психолого-педагогічних і соціальних проблем, з якими доводиться стикатися; у прийнятті різноманітності, виробленні поваги та забезпеченні всебічного розвитку дитини відповідно до її схильностей, здібностей, індивідуальних психо-фізичних особливостей та потреб; формування в суспільстві інклюзивних цінностей, моральних норм і створення умов для успішної соціалізації та самореалізації осіб з ООП.

Отже, своєчасно надана, структурована та систематична, командна психолого-педагогічна підтримка батьків, які виховують дитину з ООП, є не лише засобом вирішення психологічних проблем родини, але й запорукою ефективності корекційної роботи та всебічного розвитку самої дитини.

Список використаних джерел

1. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.

2. Петренко С. М. Взаємодія з сім'ями вихованців з особливими освітніми потребами / С. М. Петренко [Електронний ресурс].

Режим доступу: <http://svitppt.com.ua/vihovna-robota/vzaemodiya-z-simyami-vihovanciv-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebam.html>.

3. Соловйова Т. Г. Соціально-педагогічні основи роботи з батьками дітей з особливими потребами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Т. Г. Соловйова. – Київ, 2009. – 23 с.

Лук'янова Дар'я Анатоліївна,
студентка спеціальності 231 Соціальна робота
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Пономаренко Людмила Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри соціальної роботи і
менеджменту соціокультурної діяльності
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;
заступник голови ГО «Ліга сучасних жінок»

ІНТЕГРАЦІЯ ВИХОВНИХ ЗУСИЛЬ СУСПІЛЬСТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Як відомо, дитина розвивається під впливом суспільства. Виховні зусилля суспільства є потужним фактором, який криє в собі вагомий вплив на особистість. Одними із таких чинників є засоби масової інформації.

Засоби масової інформації (ЗМІ), масмедіа (англ. mass media) – різновид медіа, що орієнтовані на одночасну передачу інформації великим групам людей. Масмедіа є основним засобом пропаганди.

Телебачення – один із засобів масової інформації та комунікації, складова частина духовної та освітньої культури сучасного суспільства. Телебачення за своєю природою та соціальними функціями має величезні можливості впливу на соціалізацію дітей дошкільного віку [1, с. 18]. Серед основних тенденцій такого впливу В. Абраменкова виокремлює такі:

1. Перевага візуальної інформації теле-, відео-, і комп'ютерного екрану, який певним чином викривлює зображення предметів, викликає деформацію у сенсорній системі дитини, у процесах сприйняття нею довкілля та понятійного мислення, яке перебуває на стадії становлення.

2. У дитини формується психологічна залежність від екрану, що в результаті може призвести до відчуження від живого спілкування з іншими людьми, до звуження сфери спільної діяльності дитини і дорослих у сім'ї.

3. Екран стає заміником традиційної дитячої гри з однолітками, яка є необхідною умовою психічного та соціального розвитку дитини її особистісного становлення.

4. Екранні образи володіють властивістю закарбовуватись у

Наукове видання

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

**СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМ'Ї ТА ДИТИНИ
У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ГРОМАДИ**
(09 червня 2022 року, м. Суми)

Друкується в авторській редакції з оригіналів-макетів
Редколегія не завжди поділяє погляди авторів статей
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор

Відповідальний за випуск *А. О. Полянничко*

Комп'ютерна верстка *Є. В. Стеценко*

Підп. до друку 27.06.2022.

Електронне видання

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(протокол № 10 від 27.06.2022 р.)